

20.11.2023

Danmark bør støtte en køreplan for EU's udvidelse

Hvis idéen om en køreplan skal virke, bør stats- og regeringscheferne allerede på december-topmødet blive enige om en dato for, hvornår EU er klar.

Skrevet af

Lykke Friis

✉ lykke@thinkeuropa.dk

I sidste uge gik EU's udvidelsesproces ind i en ny fase, da Kommissionen offentliggjorde kandidatlandenes karakterbøger. Den største nyhed var, at Ukraine og Moldova er klar til at indlede optagelsesforhandlinger. Beslutningen skal tages af stats- og regeringscheferne på topmødet 13.-14. december. At dømme efter Ungarns første afvisende melding bliver det ikke helt let. I det hele taget står den næste udvidelsesrunde til at blive én af de største udfordringer, EU skal tackle.

For det første er der EU's budgettunge politikområder. Her og nu er det vanskeligt at forestille sig, at der blandt medlemsstaterne er den store appetit på at sende flere penge til Bruxelles. Hermed risikerer polske, franske osv. regioner og landmænd at skulle dele "deres" EU-støtte med de nye medlemsstater.

For det andet er der EU's institutioner. Uanset hvordan man vender og drejer det, vil et EU på op mod 36 medlemsstater ikke kunne fungere på samme måde som et EU med 27. I praksis betyder det, at EU må gøre samtlige institutioner, lige fra Kommissionen over Ministerrådet til Europa-Parlamentet "modtagelsesklare". Også her er der mildest talt grænser for landenes appetit. For hvem vil afgive sin kommissærpost, acceptere færre medlemmer af Europa-Parlamentet eller kunne blive stemt ned i vigtige spørgsmål, fordi enstemmighedsprincippet skrottes?

Det hele kompliceres af, at de mest udvidelsesivrige lande, såsom Polen, også er blandt de mest kritiske over for reformer af budgettet og institutionerne. I værste fald, set med kandidatlandenes briller, kan situationen hurtigt blive fastlåst: De udvidelsesivrige lande er ikke så store tilhængere af udvidelsen, at de er villige til at betale prisen i form af reformer. Og de mindre udvidelsesentusiastiske lande, såsom Tyskland og Nederlandene, er ikke så begejstrede, at de er villige til at acceptere, at udvidelsen svækker EU's beslutningskraft.

For det tredje er der udvidelsens geografi. Her og nu gentager alle mantraet om, at udvidelse skal være meritbaseret. Kort sagt: Rækkefølgen for, hvornår landene sluses ind i EU, skal udelukkende afhænge af deres "optagelsesparathed". I realpolitikens verden kan situationen imidlertid se noget anderledes ud. For nogle lande vil det være utænkeligt med en udvidelsesrunde uden Ukraine, mens andre vil insistere på, at mindst et land fra Vestbalkan kommer med. Over det hele hænger det sikkerhedspolitiske spørgsmål: Er det overhovedet muligt at optage et land, som ikke stort set samtidigt kommer ind i NATO?

Præcist fordi udvidelsen bliver uhyre vanskelig at gennemføre, er det afgørende, at medlemsstaterne er villige til at lægge pres på hinanden. Der må ganske enkelt

etableres en klar køreplan for, hvornår EU's politikker og institutioner skal være "modtagelsesklare", som medlemslandene er forpligtede på. For hvilken stats- og regeringschef vil ellers være villig til at tage en vanskelig beslutning, hvis der slet ikke er noget tidspres? Og mon ikke også kandidatlandene mister modet, hvis det er uklart, om EU overhovedet kan blive klar?

En køreplan må ikke forveksles med ideen om at udstikke en optagelsesdato. Hvornår udvidelsen finder sted, må afhænge af kandidatlandenes reformer. Hvis ideen om en køreplan skal virke, bør stats- og regeringscheferne imidlertid allerede på december-topmødet blive enige om en dato for, hvornår EU er klar. Ellers risikerer de flotte ord om at stå skulder ved skulder med Ukraine hurtig at lyde hule.